

בש"פ 4677/22 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט העליון

בש"פ 4677/22

לפני: כבוד השופט י' עמית

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיבים: פלוני

בקשה שלישית להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק
סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים),
התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: כ' בתמוז התשפ"ב (19.7.2022)

בשם המבקשת: עו"ד יצחק פרדמן
בשם המשיבים: עו"ד דורון נוי

החלטה

בקשה שלישית להארכת מעצרו של המשיבים 1-5 (להלן: המשיבים) לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי
(סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוקהמעצרים).

1. ביום 26.4.2021 הוגש לבית המשפט המחוזי בחיפה כתב אישום נגד המשיבים המייחס להם עבירות של סחיטה באיומים - עבירה לפי סעיף 428 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) בצירוף סעיף 29 לחוק; סחיטה בכוח - עבירה לפי סעיף 427(א) רישא בצירוף סעיף 29 לחוק; פציעה בנסיבות מחמירות - עבירה לפי סעיף 334 בצירוף סעיף 335(א)(1)+(2) וסעיף 29 לחוק; קשר לפשע (עבירות בנשק וירי) - עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק; עבירות בנשק (החזקה, נשיאה והובלה) - עבירה לפי סעיף 144(א) רישא וספיא וסעיף 144(ב) רישא וספיא בצירוף סעיף 29 לחוק; רייות באזור מגורים - עבירה לפי סעיף 340(ב)(1)+(2) בצירוף סעיף 29 לחוק; שינוי זהות של רכב - עבירה לפי סעיף 413 בצירוף סעיף 29 לחוק; וחבלה במזיד - עבירה לפי סעיף 413 בצירוף סעיף 29 לחוק.

2. המשיבים הם חמישה אחים, ויחד עמם הואשם גם אביהם (להלן: שכיב אבו נימר) באישום הראשון בכתב האישום. באישום זה נטען כי שכיב אבו נימר והמשיבים הם קרובי משפחה של ש' (להלן: המתלונן). ביום 21.2.2021, על רקע סכסוך ממושך בין משפחת המשיבים לבין משפחת אמון מירכא, יצר שכיב אבו נימר קשר עם קרוב משפחתו (להלן: סולטאן) וביקש ממנו להגיע לביתו-שלו עם המתלונן, ואכן, השניים הגיעו לביתו של שכיב אבו נימר בשעה 23:00. במעמד זה ובנוכחות יתר המשיבים ובני משפחה נוספים דרש שכיב אבו נימר מהמתלונן כי ישלם לו ₪ 100,000 לצורך השתתפות במימון הסולחה ביניהם לבין משפחת אמון. המתלונן השיב כי הוא אינו צד לסכסוך בין המשפחות אך כעזרה אישית וחד פעמית הוא מוכן לשלם 50,000 ₪. לנוכח סירובו של המתלונן החלו שכיב אבו נימר והמשיבים 3-1 לקלל אותו ולהכותו. בנוכחות יתר המשיבים המשיב 5 גרר את המתלונן מהבית אל החצר, תקף, היכה והפיל אותו כאשר שכיב אבו נימר והמשיבים 3-1 מתגודדים סביבו. המשיב 4 הצטרף ליתר המשיבים בחצר כשהוא מחזיק בידו חפץ הנחזה להיות אקדח וניגש למתלונן בעודו אוחז באקדח על מנת להפחידו. במקביל, המשיב 2 אחז בידו אקדח נוסף, דרך אותו בסמוך למתלונן על מנת להפחידו ואמר לו בנוכחות יתר המשיבים כי הוא חייב לשלם להם את הסכום שנדרש ממנו. כתוצאה ממעשי המשיבים שבוצעו בצוותא חדא, דימם המתלונן מפניו ונגרמו לו, בין היתר, חבלות וחתך עמוק בקרקפת, והוא טופל בבית חולים.

על פי האישום השני בכתב האישום עובר לתאריך 13.3.2021 המשיבים, יחד עם אדם נוסף שזהותו אינה ידועה למדינה (להלן: בני החבורה), קשרו קשר לבצע ירי לעבר בית החולים "מול הנוף" בירכא, שהוא בית חולים גריאטרי סיעודי (להלן: בית החולים). בני החבורה הצטיידו לשם כך, שלא כדין, ברובה סער הנחזה כרובה מסוג M16, במחסנית תואמת ולכל הפחות ב-7 קליעים מסוג 5.56 מ"מ התואמים לו; באקדח, במחסנית תואמת לאקדח ולכל הפחות 16 קליעים מסוג 9 מ"מ התואמים לו; במטול רימונים, ברימון תאורה וברימון נפץ, הכינו אותם לפעולה והצטיידו בכפפות. סמוך לשעה 2:00 נפגשו בני החבורה בחצר הבית לצורך הכנה לתכנון הירי לעבר בית החולים ותכנון פרטי הביצוע, ולאחר מכן החליפו את לוחיות הרישוי של כלי הרכב שבהם תכננו להשתמש. בסמוך לשעה 2:30 נסעו שניים מבני החבורה לכיוון בית החולים כשהם מצוידים ברובה שאליו חובר המטול, באקדח, ברימון התאורה וברימון הנפץ, ובהגיעם בסמוך לבית החולים שבו שהו באותה שעה מאושפזים ואנשי צוות יצאו השניים מהרכב כאשר אחד אוחז ברובה עם המטול והשני באקדח והחלו לירות לכיוון בית החולים (לפחות 3 כדורים מהרובה, 16 כדורים מהאקדח, ואת רימון התאורה ורימון הנפץ מהמטול). מיד לאחר מכן, ברחו השניים בנסיעה מהירה מהמקום. כתוצאה מהירי נגרם נזק רב למבנה בית החולים ולמספר כלי רכב.

3. הליכי המעצר: בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצרו של המשיבים עד לתום ההליכים נגדם. נטען, כי בידי המדינה ראיות לכאורה להוכחת העבירות המיוחסות למשיבים, ובין היתר, הודעתו של סולטאן בקשר לאירועים נשוא כתב האישום הראשון; צילומים מחצר ביתם של המשיבים המתעדים חלקית את תקיפת המתלונן וסחיטתו ביום 21.2.2021, ואת ההתארגנות לקראת ביצוע הירי לעבר בית החולים מיום 13.3.2021; דו"חות צפייה

מפורטים של החוקרים; הודעת דודם של המשיבים שזיהה את המשיבים 2-5 במפגש ההכנה לקראת ביצוע הירי לעבר בית החולים; המשיבים שמרו על זכות השתיקה בחקירתם, למעט המשיב 2 שטען כי רכש בעצמו רובי איירסופט, והמשיב 3 שטען כי ברשותם רובה מסוג 4מאיירסופט.

4. בדיון שנערך ביום 9.6.2021, הסכים בא כוח המשיבים לקיומן של ראיות לכאורה ולעילת מעצר והסכים למעצרו של המשיבים עד לתום ההליכים בכפוף לאפשרות לפנות לבית משפט בבקשה לעיון חוזר, ובית המשפט הורה כאמור. יצוין כי ביום 14.6.2021 הורה בית המשפט על מעצרו של שכיב אבו נימר, אבי המשיבים, בפיקוח אלקטרוני בבית אחותו עד לתום ההליכים נגדו, וביום 27.6.2022 קיבל בית המשפט את בקשתו לעיון חוזר בקשר להעתקת מקום המעצר בפיקוח לביתו לאחר קבלת חוות הדעת היתכנות לפיקוח תוך שציין כי מסוכנותו קהתה עקב מעצר המשיבים.

5. לבקשת המדינה ובהסכמת המשיבים, מעצרו של המשיבים הוארך פעמיים, בימים 19.1.2022 ו-6.4.2022 (בש"פ 377/22 ובש"פ 2308/22).

6. ההליך העיקרי: עד כה התקיימו חמש ישיבות הוכחות בתיק העיקרי ונקבעו שבעה מועדי הוכחות נוספים בימים 12.7.2022, 20.9.2022, 2.10.2022, 26.10.2022, 8.11.2022, 15.11.2022 ו-22.11.2022 לאחר שהוגשו בקשות דחיה רבות.

מכאן בקשת המדינה להארכת מעצרו של המשיבים בפעם השלישית.

7. הרציונלים והשיקולים שבבסיס סעיף 62 לחוק המעצרים מוכרים וידועים ופורטו במאות ההחלטות שניתנו במסגרת זו. בתמצית, אל מול חזקת החפות והזכות לחירות של הנאשם יש להציב את מידת המסוכנות הנשקפת ממנו אם ישוחרר והחשש לשיבוש הליכי משפט. במסגרת זו, השיקולים העיקריים הצריכים לעניין הם קצב התנהלות המשפט ולפתחו של מי, אם בכלל, רובץ העיכוב שנגרם בהתקדמות המשפט; המסוכנות הנשקפת מהנאשם לציבור בכלל ולקורבנותיו בפרט; והחשש מפני הימלטות הנאשם ושיבוש הליכי המשפט. חלופה הזמן כשלעצמו לא מאיין את משקל האינטרסים הציבוריים, ועל בית המשפט לבחון את התמונה בכללותה, על רקע השיקולים הנוספים.

8. דומה כי בירור ההליך העיקרי יתארך הרבה מעבר להארכה הנוכחית, הגם שבשלב זה לא ברור כמה עדים מתוך 100 עדי התביעה אכן יידרשו למסור עדותם. רשמתי לפני גם את טרוניית המשיבים כי חומרי החקירה ותעודת החיסיון נמסרו להם באיחור ולא בשלמותם. ועם כל זאת, לא ניתן להתעלם מכך שהאישום השני מעיד על עזות המצח של המשיבים, שהגיעו למקום וברשותם ארסנל נשק הכולל מטול רימונים, רובה M16 ואקדח, כאשר כל אחד מכלי הנשק תורם את חלקו ב"תזמורת" כלי הירייה. כתב האישום אינו מפרט מה המניע למעשה, אך כפי שלמדתי מדברי הסניגור, בבית החולים שבו מדובר אמורים לבצע עבודות בנייה להרחבתו, כך שככל הנראה יש סכסוך קבלנים ברקע.

9. קצה נפשו של הציבור בכלל, והציבור במגזר הערבי בפרט, בקלות הבלתי נסבלת של השימוש בנשק למגוון של מטרות - החל באיומים למטרות סחיטה ופרוטקשן וכלה לצורך חיסול חשבונות על רקע סכסוכים כאלה ואחרים. אין לי אלא לחזור על דברים שאמרתי אך לאחרונה:

"סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), קובע חזקת מסוכנות בגין "עבירה שנעשתה באלימות חמורה או באכזריות או תוך שימוש בנשק קר או חם" ובמילים פשוטות, המחוקק הנחה את בית המשפט כי הכלל הוא "אם יורים - לא משתחררים". זה הכלל, ועל מנת לחרוג מהכלל, ובכדי שניתן יהיה להסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני, יש להצביע על "טעמים מיוחדים שיירשמו, כי בשל נסיבות ביצוע העבירה או נסיבות המיוחדות של הנאשם, ובכלל זה היותו של הנאשם קטין" (סעיף 22ב(ב) לחוק המעצרים) (ראו בש"פ 1925/22 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 6 (22.3.2022))(הדגשה הוספה -"ע).

המסוכנות לביטחון הציבור הנובעת מעבירות נשק הינה ברורה ואין צורך להרחיב בה: "עבירות נשק ועילת המסוכנות הולכות יד ביד, והשגת מטרת המעצר על דרך של חלופה שמורה למקרים חריגים" (ראו בש"פ 5518/13 אבו עראר נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (12.8.2013); וראו גם בש"פ 8702/15 מדינת ישראל נ' אבו קטיש, פסקה 27 (24.12.2015); בש"פ 5874/10 מנצור נ' מדינת ישראל (1.9.2010)). על אחת כמה וכמה, כאשר בירי בנשק עסקין.

10. לנקודת המוצא "אם יורים - לא משתחררים" נוסף כי המשיבים שמרו על זכות השתיקה, ולכך השלכה לא רק במישור הראייתי אלא גם במישור המסוכנות, כאשר השתיקה אינה מאפשרת לבית המשפט לתהות על הרקע למעשה (והשוו לבש"פ 1748/11 יחזקאל נ' מדינת ישראל (10.3.2011)). ואם לא די בכל אלה, הרי שלמשיבים עבר פלילי לא מבוטל ונגד חלק מהם אף תלוי מאסר מותנה בר הפעלה. כך, לחובת המשיב 1 שלוש הרשעות קודמות מהשנים 2019-2014 בעבירות קשר לפשע רכוש ואלימות, ותלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי בר הפעלה בן 10 חודשים; לחובת המשיב 2 שתי הרשעות קודמות מהשנים 2018-2014 בעבירות קשר לפשע, אלימות, רכוש ונשק, ותלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי בר הפעלה בן 12 חודשים; לחובת המשיב 3 שלוש הרשעות קודמות בין השנים 2019-2017 בעבירות שיבוש מהלכי משפט, אלימות ורכוש ועומד ותלוי נגדו מאסר בר הפעלה בן 6 חודשים; לחובת המשיב 4 שתי הרשעות קודמות בשנת 2020 בעבירות סמים, ותלוי ועומד נגדו כתב אישום בעבירות אימים, גניבה, פריצה לבניין שאינה דירה וביצוע גניבה והיזק לרכוש; לחובת המשיב 5 הרשעה קודמת משנת 2020 עבירות קשר לפשע, סמים, הפרעה לשוטר ונהיגה פוחזת.

על רקע כל אלה, נקודת האיזון מטה את הכף להמשך מעצרו של המשיבים.

11. בשולי הדברים אך לא בשולי חשיבותם.

בא כוחם של המשיבים טען כי המשיבים מבקשים לנהל את הדיון ביעילות, והלין על כך שבכל החודשים שחלפו מאז הגשת כתב האישום, לא התאפשר לו לערוך ישיבה בפני שופט מגשר, ולו על מנת לייעל את הדיון, ולדבריו, מוסד הגישור בבית המשפט המחוזי בחיפה כמעט ואינו מתקיים.

איני יודע אם אכן כך הם פני הדברים, הגם שנאמנים עלי דברי הסניגור המלומד. מכל מקום, חזקה על בית המשפט המחוזי בחיפה כי יומנו עמוס ביותר, ואין בדעתי להשיא עצה כזו או אחרת לגבי ניהול התיקים וחלוקת העבודה בין השופטים שהתיקים הרבים נערמים על שולחנם. אולם משהעלה הסניגור את הנושא, אנצל הזדמנות זו להזכיר את שבחו של מוסד הגישור הפלילי, מוסד שזכה להכרת המחוקק בסעיף 143א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ), הנושא את הכותרת "דיון מקדמי". הגם שהמילה "גישור" לא נזכרת בסעיף 143א, הרי שהלכה למעשה, מקובל לראות סעיף זה כעוגן הסטטוטורי של מוסד הגישור (אך ראו המחלוקת בע"פ

8417/13 פלוני נ' מדינת ישראל (23.4.2014), ולמצער, לראותו כמקור השראה פרשני להכרעה בסוגיות משפטיות שונות המתעוררות בהליכי הגישור (עמי קובו "הגישור הפלילי" המשפטכד 301, 304 (התשע"ח). לא בכדי המחוקק אימץ לחיקו בהתלהבות את מוסד הגישור, שהחל את דרכו ביוזמה ברוכה של שופטים בשטח מתוך היענות לדרישה של השטח. רבות נכתב על מוסד הגישור בפלילים ועל כן לא אאריך (וראו, בין היתר, ע"פ 1277/17 מדינת ישראל נ' בלומנטל (21.5.2017); ע"פ 723/10 קסטל נ' מדינת ישראל (23.5.2010); עזרא קמא "גישור בהליך פלילי" - מה זה משמיע לנו? הרשות השופטת-עלון השופטים בישראל 32,411 (ספטמבר 2003); רון שפירא "גישור פלילי בבית המשפט המחוזי בחיפה" הרשות השופטת-עלון השופטים בישראל 46, 32 (ספטמבר 2003). אציין כי ממאמרו הנ"ל של השופט שפירא, כיום נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, ניתן ללמוד כי בזמנו, ועוד בטרם עוגן מוסד הגישור בחסד"פ, בית המשפט המחוזי בחיפה היה בית משפט מוביל בהליכי גישור פלילי).

ההכרה בחשיבות מוסד הגישור בפלילים כפרקטיקה מקובלת ומבורכת, באה כיום לידי ביטוי גם בנוהל נשיאת בית המשפט העליון 21-2 "גישור פלילי בבתי המשפט" (19.5.2021), שם נאמר:

"הליך הגישור הפליליהינו פרקטיקה מקובלת, ומטרתו, בין היתר, לייעל ולקצר את ההליך הפלילי, להוביל את הצדדים להסכמות תוך הסתייעות בכלים מקובלים ליישוב סכסוכים, וזאת תוך שמירה על האינטרס הציבורי והליך ראוי והוגן".

עוד אפנה להנחיית פרקליט המדינה 8.4 "מדיניות התביעה בהליכי גישור פליליים" (31.5.2021), הנחיה שמכירה באינטרס הציבורי בקיומו של מוסד זה.

כל מי שיושב על מדין בתיקים פליליים, מכיר את הצורך ב"תיווך" בין הנאשם לבין התביעה. לעיתים, ואפילו בשלבים מתקדמים של ישיבות ההוכחות, בית המשפט מתרשם כי קיים פער סמוי מן העין בין התביעה לבין ההגנה, אך מחשש שמא יאמרו כי בית המשפט ירד לזירה, נמנע בית המשפט מלגשר על אותו פער. מכאן החשיבות של מוסד הגישור בפלילים. שופט מגשר יכול לייעל את הדיון בצורה דרמטית, להעיר ולהאיר את עיניהם של הצדדים, ואף לסיים את הטיפול בתיק בהסדר בין התביעה לבין ההגנה. כך יוצאים כל הצדדים נשכרים, ובראש ובראשונה יוצא הציבור נשכר מכך שבית המשפט יכול לפנות את יומנו ולהתקדם בבירור תיקים אחרים הממתנים לתורם. הדברים נכונים גם ביחס לפרקליטות, שיכולה להקדיש ממשאביה לתיקים הרבים מספור שבטיפולן. ולא דיברנו עוד על נפגעי העבירה שעדותם יכולה להיחסך על כל הכרוך בכך, שקיצור ההליך מאפשר להם "לסגור מעגל" ולהתקדם בכתיבת סיפור חייהם, ולעיתים אף לקבל במהירות פיצוי שסכומו הוסכם מראש; ולא הזכרנו את זמנם של שוטרים וחוקרים שיכולים להתפנות למילוי משימותיהם השוטפות מבלי להקדיש שעות, ולעיתים ימים, לחקירות נגדיות ארוכות; ועוד נזכיר את החיסכון במשאבים של יחידת נחשון המשנעת את האסירים והעצורים הלוחך ושוב מבית המשפט ואל בית המשפט. ואחרי שאמרנו כל אלה, לא התיימרנו למצות בכך את יתרונותיו ומעלותיו של הליך הגישור בפלילים, והשורה התחתונה היא שבאיזון בין יתרונות הגישור לחסרונותיו (ויש גם כאלה) - ידה של כף היתרונות על העליונה בפער ברור.

זה המקום להזכיר כי בתקנות סדר הדין האזרחי החדשות (תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018), הגישור הפך לחובה מקדמית טרם יגיעו הצדדים לאולמו של השופט. הגישור הפלילי כמובן אינו עניין שבחובה, והוא כפוף להסכמת הצדדים, אך בהינתן יתרונותיו הרבים, ניתן לשאוב השראה מסדר הדין האזרחי לעניין חשיבותו של מוסד זה כתופעה רצויה שראויה לטיפוח ולקידום.

12. אמרנו דברים שאמרנו משום טרוניית הסניגור המלומד, ממנה השתמע כי ייתכן וקיימת אפשרות לקצר את ההליכים בתיק זה, אפשרות שראויה לפחות לבחינה ראשונית על ידי שופט מגשר.

אך בחזרה לענייננו -סוף דבר שאני נעתר לבקשה ומאריך את מעצרו של חמשת המשיבים ב-90 ימים החל מיום 25.7.2022 או עד למתן פסק דין בת"פ 54077-04-21 בבית המשפט המחוזי בחיפה, לפי המוקדםמביניהם.

ניתנה היום, כ"א בתמוז התשפ"ב (20.7.2022).

שופט
